Före 1700.
Vitt. Sv.

Var. de

L. M. GK. KB.

Pena formen af

(b) secunda formen af
prima formen har 12 2 i bild ex

Denna gamla uplaga af Stiernhielms Hercules, hvartill vid slutet är fogadt dess Idyllion Anacreonticum, är utan tvifvel en af wåra största litterära sällsyntheter. Den första uplagan lärer wara af 1653: jag har aldrig sett den, lika litet som något annat exemplar af den närwarande. Upsala Bibliotheks Catalog uptager ingen tidigare särskild uplaga än af 1727. Dr. S. Columbus säger i ett mscr. att Hercules först utkom 1658.

Det 2:a exemplaret jag äger har icke den tryckta titeln med året 1658, men i stället en i koppar stucken. Idyllion Anacreonticum finnes icke heller. Oaktadt båda äro af fullkomligt samma upplaga finnes likväl små olikheter på 1:a arket; uti detta exemplar finnas nämligen många [sjutton] r hvilka i det 2:a äro tryckta som final-z. Då detta sednare endast undantagsvis förekomma i arken B och C, synes det som korrekturläsaren ändrat dem till r under det arket A redan låg i pressen. Detta ex. blir således något (en timme?) yngre än det andra.

Titelbladet finnes af litet varierande sättning. Prydnaden består af (0) inom tre spetsiga fileter.

GEORGI STIERNHIELMI
HERCULES.

Tryckt i Upsala hoos JOHANNEM PAULI,
Academiæ Typog. Åhr 1658.

GEORGI STIERNHIELMI
HERCULES.

HERCULES arla stod vpp/ en morgon/ i första sin vngdom/
Fuller af ångst/ och twijk / huru han sitt lefwerne börig
Skulle/ däraf han Prijs kunde winna / medh tijden/ och Ähra.
J thet han altså går vti tankar/ och högste bekymber;
Trippar ett artigt Wijf/ doch slätt af later/ och anseend/
Til honom an; blomerad i margfals=färgade kläder;
Glimmand' i Pärlor/ och Gull; ochgnistrand' i dyrbare Stenar;
Skön aff Anlete; men (som syntes) sminkad/ och färgad;
Som een drijwa snió=hwijt/ medh rosen=färgade kinner;
Käck=ögd / diärf vtaf upsyn; af huld war hon fyllig och frodig
Gull=gåhl = blänkiandes håår/ bekrönt medh Roser i Pärlor.

LVSTA war hennes namn/ wijdt-dyrkat i werldennes ändar.
Dänne war intet alleen; Hon kom med tree siine Döttrar/
Samt sin Son/ dera broder/ här-an/ i sädana lynde:
Een war tröger å foot; half-sofwande/ gåspande/ tung-lynt/
Owulin i sin drätt/ obörstad/ och solkot i Klädom;
Doch war Hon illa beprydd med en krantz aff Swimmel/ och Walmog.
Hon baar ett hyend' in-vnder en arm/ och Kårt-spel i handen;
Korade kring hwar hon foor/ och klådde gemeenliga fingren.
LÄTTJA war hennes namn/ af Moderen ärnat i waggan.
Andre war Moor-lijk/ dristig/ och kön/ med mysande munne;
Hwärfde sijn' plijr-ögon om/ med lekande/ lockande later;
Ehwar hon gick/ drog hon å sig hwars-mans ögon och älijt;
Klädd war hon i fijnt Skijr; att hon synts hwart klädd/ eller oklädd.
Swan-hwijtan hals/ där-å spelande rings-wijs-krusade Låckar;

Tls-

Tittarne tittade fram vtu floret/ och half-bare brösten.
Gilliond' i lönliga wijs/och puffande/pyste til älskog.
Hon had' ett Eld-fyre på sijn hand/ Stål/ tunder/och flinta.
K Ä T T J A war hennes egentlige namn/kär-älskelig allom.
Sälsynt af Anlete war den yngst' af dässe tree Systrar:
Ett öga greet; med det andre då loog hon; snart war hon efterst/
Snart war hon för-åt i tripp-trapp/ snäller och dans-wijg å fotom.
Hon war klädd opå Fransk/ där-å alt war brokot/ och krokot;
Ringat/och slingat i kors; med franzar i lyckior/ och nyckior/
Pappat/och knappat i längd/ och i bredd; med spitsar/ och litsor;
Rundt omkring/och i ring/ ala-mode, beflittrat/och splittrat.
Hon baar opå sijn hand ett seglade Skep/ vtan Styre.
F L Ä T T J A hon heet; är myckit af älln af måste wår Ungdom.
Jämt henne/ kom där ock wältande fram en stinner en Sälle;

 Fny,

Fnyste och pyste så mädan han gick/han rullade foot-lös/
Som ett Marswijn här-an; war brusande röder/ och dropp-ögd;
Han baar en Krantz å sitt höfd/infletad' i reefwor med humble-
Tuppor all om bewefd/ bland frisk-dagg-drypande drufvor;
Glas haden i sijn hand/ och een brinnande Lunta kring armen/
Samt där-in-under/ en rulla Tabak ; och pijpor i krantzen.
Så kommen an/ och dänne war Tärnorna lijflige broder/
RVVS heeter han; är en lustig i laag/ tijd-kortelig Hanße.
(RAPP war dänne gång inte där hoos / war ute på wärfning)
Dänne war LVSTAS följd/ och pracht uti budnad /och Hoffsind.
Effter en ährbödig ögn-laat/hand-kyß /och wyrdliga knä-bugt/
Börjar hon ett söt Taal/ på sätt/ som föllier/ af ordom:

HERCULES / stålt af modh; af blod Hög-ädeler Herre/
Hwad för en ångst/och qwal/är den ditt hierta betungar?

Hwad

Hwad för twijkan är i din Hug? Beskoda din Ungdoms-
blomster/ och åhr; dijn färga/ din hy/ dijne blysande kinner;
Pröfwa dijn ögons macht/ din oförlijklige fägring/
Älskad/och önskad utaf de wäniste Jungfrur i Landet.
Tag dijne gåfwor i acht/ mädan Åhren/ och dagarne lijda;
Sätt dijne krafften i bruk/ förr-än Äldren/ och grå-håren yppas.

Tänck; här är inte beständ i Werlden; och alt är i loppet:
Såsom en Eld/ en Ström/ ett Glas/ ett Gräs / och een Blomma;
Brinner/och Rinner/och Skijn/och Grönskas/och Blomstras/om affton;
Men fins Släckt/ Stild/ Bräckt/och Torkat/och Wißnat/ om morgon:
Altså Menniskio-lijff/ som rööк förswinner i Wädret.
Heel/ i dag/ och sund; frisk/ lustig/ fager/ och röder;
Morgon är kaller i munn/ stock-steelnad-stijfwer/ och döder.

Döden molmar i mull/ alt hwadh här glimmar/ och gläntsar;

 Dö-

Döden kastar å kull/ alt hwad här yppert/ och högt är;
Döden knoßar i kraas alt hwad här krafft har/ och heelt är;
Döden trampar i träck/ alt hwad här fagert/ och fijnt är;
Döden dwäler i dwaln/ alt hwad här lefnat/ och lijf har;
Döden raffar å wäg/ alt hwad här achtas/ och älskas;
Döden sielfwer är INTET/ och gör all ting til ALS-INTET.
Effter Döden är ingen frögd. När Anden är vte;
Hwar blifwer all wår lust? når Ögat har intet at see meer;
Ögat har intet Lius; och örat har intet som höres:
Hwar blifwer all wår lust? när Kropp/ och Siäl äre skilde.
I dät mörke ewiga Tysta!
Så är i känslan ock ingen frögd/ der Kroppen är ingen;
Hwad är ock lucht/ och smak/ där hwarken är ång/ eller anda?
Ach! at ock ingen Dröm är vthi den ewige Sömnen!

So-

Solen bårgas/och hwar dagh wanskar Han Liuset i mörker;
Men kommer upp/ och mörnar igen/ hwar morgon/å skifftes:
Menniskio-lijf icke så; når det / en gång skrijder vnder;
Kommeret aldrig igen; men blijr i det ewiga Mörka.
Detta betänck; och leff/ så långe du lefwer i werlden.
Migh fölg; tråd mig bij; på lust/ och frögdige dagar/
Skal dig ey wara brist: Skön Qwinfolck/ lustige bröder/
Spel/och Sång/ gott wijn/ miuck Sång/ och kråslige Retter/
Dig skole wara beredd/ så Natt/ som Dag/ och all ögn-bleck.
FRÖJA skal wara digh huld/ mijn alsom-käreste Syster
FRÖJA deß öfwerwälde beherskar Jorden/ och Hafwet/
Himmel/ och all Element; bland Gudar/ och alla Gudinnor/
Älst/ och den ädlest' hon år; als-lefwande Moder/ och Amma.
Hon skal blifwa din all-daga gäst/ och liuflige bij-wist;

 LE.

LEEKAR/och LÖYE dårhoos/med SKÄMT/oc all' artige PUSSAR.
Jämte de tree (sijne täcklige Tårnor/) Nåde-gudinnor.
Samt Sielfs-williande blinde/gull-wingade/ nakote/ snälle /
Lille/ med pijlar/ och bloß/ och boga bewäpnade Skytten;
Den hiert-bindande / twingande/ stingande/ wåldige Kämpen;
Högmods-dämpande/ Sinne-beröfwande/Strijdsame Hiälten/
ASTRILD FRÖJAS Son; dijn Jagt skal denne beställa.
Mera/ min HERCULES, hör; Jagh haar tree frijdaste döttrar:
Dem du här hoos mig seer/ lijk' i dygd; men aff olijka kynde.
LÄTTJA/ och KÄTTJA/ så heta de twå/ och FLÄTTJA den yngste;
Hiertans barn/ god'/ och hyslige Tårnor/ och åhrlige Systrar.
LÄTTJA gör ingom meen; är from/ och spaker i werkom;
LÄTTJA gör intet rumor; faar sachtliga fram; drijfwer ingen;
KÄTTJA gör allom lust/ är fräck/ och köner i åtburd.

Kät-

KÅTTJAN är wacker/ och waker/ och qwick opå rolet/ i wänding.
FLÅTTJA faar hijt och dijt; snart leer/ snart gråter aff ingo;
Låttlynt/ flater/ och fraak/ och lägger alzinte på hierta.
Deße tree Systrar dig til tiänst skole stundliga stånda.
Hwad i ditt Hus och Hof/ görs tarf/ skole de samme sysla.
LÅTTJA skal bädda dijn Säng; och LÅTTJA skal söfwa dijn' ögon;
KÅTTJA skal wäckia dig upp; och KÅTTJA skal blåsa dig Eld upp.
FLÅTTJA skal wara din tijd; och FLÅTTJA skal wara ditt arbet;
FLÅTTJA skal flyttia dijn ord; dijne Saker/ och Ärende drijfwa.
Deße med samt min Son/ Her RUUS deras sam-qweda broder/
Dig til tienst skole stå/ från morgon/ alt in-uti morgon.
RUUS ditt hemliga Råd/ skal mästra ditt Hof/ och all Upwacht.
ASTRILD ymst medh Her RUUS/ dijn tijd skole lämpliga korat:
Sorg/ och Samwetes-agg fördrijfwa medh allra-hand Aap-spel.

 Bort

Bort med papper / och bleck; bort böker / Cirklar / och pännor;
Skulle du smitta dijn hand / dijn' Adlige miölk-hwijte finger /
Skulle de fläckias i bleck; huru wille du Frustugun wittia?
Grepe du een under kinn / eller komme wid hals / eller handen;
Pfuy! skulle blifwa dijn tack; hwad skulle full Systrarne säya?
Sudle sig Skrifwar' uti sitt bleck; låt Clerker / och Dieknar
Möda sig i sijn bok; lees Måtare Circlar / och Pännor.
Du är aff ädlare blod; dijn ätt det skulle wanähra.
Men där tijden dig blefwe lång / och skulle sig hända /
At een otijdig lust skulle binda din hug til at läsa;
Så ware dig befalt den härlige Lärare Naso,
J sijn Gilliare-konst; Amadis, Marcolfus, och andre /
Som i gemeen / äre tryckte på Dansk; Melusina.
Keyser Octavian, Finck Riddare / Skön Magelona.

Samt

Samt den tröst-rijke kärleeks-lärdoms-fulle Diana,
Schäfer Amandus, kyst' Amaranth', Eromena, Chariclia,
Eurialus, Fiametta, Calisto, le Cento-novella,
Vgelspegel/ ändoch han är något grof uti Putzar/
Jämte den tijd-fördrijflige Claus/ bör' inte förachtas.
När du nu kommer til högre förstånd/ och wilst uti Lärdom
Yppare blifu' än all' andre; så läs/ och lägg opå hierta/
La Macaronica di Coccaj, Rabelais, La Lucerna:
Picaro, samt Picara, La Pippa di Pietr' Aretino,
Samt den högt-stiliserad' Retorica delle Puttane:
Jämte hwad meer uti FLÄTTIONES ymnoge Bibliothec fins.
FLÄTTIAN är här uti lärd; och kan dig mästerlig öfwa.
Ellies är ock een Bok aff fyre regerande Kungar;
Tyt i du nogsam lust/ och tröst/ och månghanda finner/

Til

Til dijn tijds-fördärf (fördrijf / tag ärnade säya)
Där i wij finne La-bete, Triumf, Ruus / Krympa / Manelle;
Färgan / och Munta därhoos / Styr-wält / Karniffel / och Fämkort /
Hypken / Pittela-pump / Trapeleer / och Primeer / och Pikette.
Brädspel är ock een lust / i Tick-tack / och All-bowerie
Damen / och Fruenspel / Ut-och-in / Förkehren / och Irisch
Och hwad dy-lijka meer är / som dig tiäner i öfning.
LÄTTJAN är här-uti god; Hon kan dig Lekarne lära.
Diupe besinnade Hiern-brott; höge Latiniske fratsor
Fly som en Orm; de willa ditt hufwd / och kränkia dijn hälsa.
Hwar-te studera? du blijr hwart Doctor / Prest / eller Abbot.
Ästu då lystin å Jagt; tarfst aldrig dyrka Diana;
Lystr' och sökia te skogs; fara / ränn' / och göra dig omak;
Wåga ditt ynglige blod moot Biörnar / och fahrlige Leyon;

KÄT-

KÅTTJA mijn Ungdoms Lust/mijn Dotter/ och älsklige Lijfs-frucht.
Skal dig föra på Jagt/ som hiertat/ och lijfwe må lysta:
Rådiur/ och Hinner/af huld/ swan-hwijt/ och leene som ullen;
Af sööt-suckr-drypande- mun; röde-rosende läppar;
Kärlige säflige diur; fijn-liufflige/ fooglige Tärnor;
Hitzige/ kitzlige/ modige/ frodige/ kåte Madusor:
Spake som däggiande Lamb; och wilde/ som Hiortar i brunsten.
Deß äre diuren/ opå dem du skalt öfwa din mandom.
ASTRJLD weet dera spör; och kan dem artliga wängia:
ASTRJLD snar-fota skal dijn garn upställa/ med lämpa.
Gillia kan han/ och gildra med list; När KÅTTJA begynner
Blåå i sitt Horn/ och Hundarna janka/ då skaltu med hiertans-
Lust/ och nöye få see huru Diuren i garne besnärias:
Här gåret an; Kön ASTRJLD han fäller/och spänner/ och skiuter.

Os-

Öfning i Wapn/ och Skafft bemödar ryggen/ och armar.
Fächt' och ränna må den som har förmycket af hälsan.
Snart är et öga sin koos/ om ballen springer å klingan
Snart är en hals afbräckt/ om Hästen snawer/ och störter.
Bort med sådana leek där ögon och hals står i wåda.
Doch med måtta så måste det skee: dijn Häst lära tumbla
Skiut'/ och renna te Rings så mycke som der opå löper;
At du må skyns war' af adelig ätt/ och meer än en bonde.
Danssa gör ingom ondt: danß kan dijn hälsa bewara:
Dans een Hälse-boot är; dans lijsar alt arbet och omak.
Ingen om afftonen är så trött; han skulle ju danssa.
Danß' är een ädele konst/ gör gunst hoos Fruer / och Jungfrur.
Wiltu då Stormar och Strijd? Mijn Son skal föra baneret.
Min Son R V V S / uti kannor och krus; uti gruf-same bolkar/

Dig

Dig skal öfwa med art / och drilla på wänster och höger:
Kommer i Fält / mot dig en flock aff fuchtige bröder;
Tappert sätter han an / med sådan en tijfwer / och alfwar /
At han i lisla stund / skal fälla de modige Hiältar /
Som rätt-nu stodo käck / och köne; som Oxar i golfve.
Komme där ho som will / han weet dem möta med alfwar.
Stå skole troliga bij / gode / gamle / wäl-öfwade Kämpar /
Fransman / Monsieur Avous; och Wälske Signor, Vi-fo-brindis;
Och för all' ander för-ut / den redlige Swenske / Gott-åhr-bror;
Jemte den aldrig-otorstige Tysken; Sauf-du Rein-auß Hans.
Byßor och Swärd är' här intet i bruk / för Slanger och Möser /
Morgonstiernor / fylte Granater / och halfve Canoner:
Gå här i swang store Barkenmeyre / Bullar / och Bolkar /
Fylte på brädd; diupe Tumblar' / och Humpar och höge Bocaler.

Hugg /

Hugg / Stick / Slå ; wari långt här-ifrån ; (doch somblige Biåssar
Finnas ibland / som napt kunne låtat och hafwa det laget.)
Krut och Lod är här intet i bruk : man sätter i ställe /
Klart Reensk wijn / Bacheracher / en Mentzer / och liuflige Necker.
Rinkhauwer / Moskateller / af Gudarne drickes / och älskas
Spanske där-hoos / Alikant / Blanck Bastard / och söte Canarier.
Petersimens / Starck Frontiniac / och Fransk wijn / i nödfall.
Jämte Claret / Hypocras : och flerhand lystlige drycker.
Sedan är ock gott Öl / som RVUS skal bringa på banen :
Brunswigs Mumma / Poßnäll ; Garley / och Halbersta Bryhan.
Zerbest - och Rostocker Öhl Fyns-Miöd / och Westgöta-Mölska.
Knijsnak / och Rumeledols ; men bort wed Kuckuk / och Rastrum.
När nu blåses alarm / och dundras i Trummor / och Pukor :
Löφn är gifwin / Holà ; Rundà - rundà - dadinella.

Half-

Sätter i bröste tilltjka / Gottåhrbror; och Sauf du Reinaus Hans.
Högre Flygelen commenderar Monsieur Avous: den
Wänstr'in furia, swänger håran Colonel Visobrindis.
Här gäller an / Halft / heelt; Sätz an / in floribus, hals auf:
Korl-morl-puff; in ein Schluck / one tuck / one schmuck / one bart-wisch.
More Palatino, Tree-på-ra / ne gutta supersit.
Här säts an uti kors / och i qwär; opå rad / och i runden /
Här sätter an hwar opå sin man / här sturlas / och stormas /
Här är buller / och här är gny / här sorlas / och ållas.
Här mon Barkenmeyer herümmere gahn / med de diupe /
Half-mans-höge Bocaler; och Herre-drycks-hållande Bolkar.
Artollerii bringes an / kriit-huite Brabandiske piipor;
Jämte det allerskönste Verginske Taback / som i staden
Fins; här är Eld / här är Lunta / gif Fyr; låt-gnistra / låt rökia.

Sås

Såsom i Nobis krog de nu sittia bland Eld/ uti dimban.
RUUS går om-här/ han manar/ och trugar/ han hörter och yrker.
In-till des at strijden är all. Af de modige Kämpar
Raglar här en; en staplar/ en stupar/ och falla the hoop-wijs.
Wälter här en i bänck så ränner en hufwud i wäggen.
En geer op andan/ och alt; en somnar/ och kijfwar en annan;
Annor gråter/ och leer den tridie; en sitter och qwäder.
En pläger älskog/ och bannas en annan om alle Siu Tusend.
Summan är det: När alle getapt/ och Spelet är ute;
Prijsen han är då din; dig heembärs Seger/ och åhra.
Drick til dager är liws och Sömnen rinner i ögon:
När som Solen hon är uthi närmeste trappa til' upgångs/
Lägg diin ögon ihoop; då kommer söteste Sömnen/
Giör dig alsintet qwal; war altijd lustig/ och sorg-frij:
Acht' icke fåfängt Roos/ eller Last/ för Skam eller Åhra/

Ah

ÅHRA så wäl som SKAM äre wind/ och Namn/ utan ingiäld.
Giör hwad dig rinner i hug: ty dig och dijn-lijka Junkar/
Skrifwin är ingen Lag/ för larwor löpa små gossar:
Bönder och dylijka pack/ man plågar skräckia med Lagen.
Spinnelen i sin garn bestrickar spinkote myggar;
Getinga snorra sigh vt; och slippa de brummande brömssar.
Sådan är almena Lagh: de Fattige fasna/ besnerias;
Stolte och Store gå frij/ och slippa de trotzige Drottar.
Nu min HERCULE kom vtan högre betänckiande fölg mig.
Wägen är jämn/ och bred/ bland Roser och liufliga Lillior/
Makliga rinner han hän/ genom ängiar och fuchtige dälder/
Skogen är lustig/ och qwistarne full af qwittrade Foglar.
Alskiöns fruchtbare trä/ pomerantzer/ och Candiske drufwor/
Alstädes/ här och där wid wägen å bäckarne finnas/

 Män-

Månge små meenlöse diur/ man seer där spelande springa/
Källor och lefwande watn/ fördeelt uti månge små bäckiar/
Ruska så sachtliga fram/ genom blanke små glittrande steenar/
Den swale Westwind surrar ibland / och raskar i löfwen/
Spridand' een liufwelig lucht/ af blomor och hälsesam' örter/
Susar i sachtan dön / uti skuggan/ och lockar i sömnen.
Alt är täckt hwad här ögat seer / och fötterne tråda/
Kom/ kom HERCULE kom; utan högre betänckiande/ följ mig.
HERCULES öfwertalt/ som en ung och hitziger Herre/
War opå språng/ steg til/ och wille nu föllia Fru LUSTA:
I det een annan kom/ i Fruus hamn/ menskelig ansedd/
Doch icke Menniskia: men een trofast ädle Gudinna/
Hon war sedig utt sin gång/ och wyrdig af anseend/
Wigtig i laater/ full med alfwar/ och åhrlig af upsyn/

Brun

Brun vnder ögon'/ och bränd af Sool-skijn/ mager af hulde;
Renlig i drächt/ snöhwijt/ af silfwer-blänckiande klädnat/
Slätt och rätt/ och skiär/ på dätt åhrlige gamble maneret.
Denne låt vp sin munn/ och talte medh alfwarsam ordom:

HERCVLES ädel af ätt; till åhra född och erkoren;
Hwart wil dätta? See till; Stat stilla; betänck dig.
Weetstu ock Ho den är/ den med dig snackar i löndom?
Denne deß pijpa så sött dig flistrar/ och lockar i drömar?
Tag icke lättliga råd af den dig icke bekänd är/
Denne som för dig stod/ den du meentst wara Gudinna;
Är ifrå Stygia putt/ hin Stygges dotter och alster.
Lusta geer hon sigh namn; Fru Lasta med rätta mon heta.
Doch om laster och skam äre lust; om lust står i odygd;
Billiga med alt foog/ mon hon sig kalla Fru Lusta.

B iij Hwad

Hwad gifwer hon för råd? Gud tröste den där opå lijter,
Hon; Hon leder en wåg både jämn och breed utan omak/
Geent/ rått fram/ i fördärf; han glijder all makelig ut-åt
Lutande; lått til gångs; men bratt/ och brattar' åt åndan/
In til deß där år intet meer håld: den reesande måste/
Rånn' och rånna til des han störter och stadnar i afgrundn.
Der honom harm/ jämt ånger och wee/ och åwarande jämmer/
Samwetes-agg/ och qwal/ den odödlige Matken/ och Elden
Möta med öpen gaap/ och anamma til åwige plågor.
Wakta/ min wån/ sij till/ sij denne blijr åndan å frögden/
Som dig denne så skönt afmålar/ och bildar i sinnet!
Ney/ min Son/ icke så; til Sålheetz paradis ingen
Nåkas i så måtto; Sömn/ och Ruus/ och Leekar och Löye/
Föra dig inte där in: Men tjdkesamt arbet och omak/

Nyk-

Nyktert lefwerne/ lust til åhrlighet/ alware wijsdom/
Leda dig in opå Mijn'/ det är Dygdenes stenige foot-spor.
Min wäg han är uti förstone trång / bland stubbar / och stenar/
Muddig/ och ojämn/ diup / och bewext med tistlar / och törne/
Bär alt opföre stiält/ moot wåndlige klackar/ och klyffter/
Tils emot ändan: der dig tröttan och klijfwande möte
STYRK / och TRÖST; de räckia dig hand / de stödia/ de lyffta/
In til des din foot är fästat / ~~och~~ och stadder å Banen/
Som sedan äfwen / och god/ dig förer i Salighetz hallar.
Här blifwer omak och arbete lönt / dijn möda bekrönes
Med obegrijpelig hugnad och frögd/ samt ewiga lijfz/
Oförwanskliga Nögd/ och Glädie dit hierta belysta;
Du då finner i Högdene Nåd/ och täckelig ynnest/
Hoos både qwinnor och män; du fägnas och åhras af allom.

FRÖIA med hennes Son; dem fly som Paddor och Ormar:
FRÖIA med hennes Son / äre farlige / skadlige gäster:
Liufliga träda de til; men swijka med ånger / och ymka /
Hälsa / med mod / och blod / godz / penningar / heder och åhran /
Stiäla de sinom wärd / och drifwan å lykton / ur husom.
Armod / och håån och spott / ondt Samwet och kränckliga plågor /
Leefa de den / dem hyser; och den / dem främiar / och älskar;
Så löne de! bort / bort / med sådana gäster ur huset:
ASTRILD sägs wara blott / och blind; doch snäller och hurtig;
Liten af wäxt; med bloß och Pijlar / och boga bewäpnad;
Snar-fotad / och försedd med flychtige gyllende wingar;
Sant äret; Han är blott utaf blygd; skam-naken af åhra;
Blind uthi wett; men klok / och snäll uti lister / och arghet /
Liten och lätt utaf Dygd; en olyks-fogl af uphof /

Läm

Kåm honom wingarne; bråck hans boga; giör pilarne stumpa;
Slåck hans Fackel/ och Eld/ med arbet/ och åhrligit vpsåt;
Fly/ och sächt icke minder å rygg (som Tratarna sed är)
Drijf bort LÄTTJA/ så trijfs icke KÄTTJA; så swinner ock FRÄTTJA.
RVVS kör här-ut/ med tummel/ och suus/ och hans yrne Sällskap:
Dy där Ruus holler hus der dwals icke wijsdom och frode.
Ingen dygd vprinner/ och gror wid wijn/ och i glasom/
Wijsdomen hafwer sin wist i dy torra: Så säya de gamble.
Dagligit öfwerflöd uti Maat/ och i Dryck höfwer ingom/
Wijsan man: Förnufftenes Anda det dämpar/ och qwäfwer.
Wijn är en qualm; ett moln vti druckne mans hwimlande Hierna:
Som den skiära förnufftsens Sool/ så styggliga dunckar/
Dunklar i tokn i wahn-wett/ i därheet/ och barnsliga fåhnsko/
Ey käre sij/ huru täcker är Ruus/ när läpparn'/ och ögonen drypa/

Dår han wagglar hår om/ full-stinner han ståner/ och stankar;
Dår han sitter/ ey weet/ hwad han talar/ weemar/ och åhlas.
Pijgorne lee dår i wrån/ och drångiarne smystra på golfwet.
Barnen gråtande löpa med roop/ ô Möme/ Sij Busen!
Weestu hwad åndan han år? huru Fråssare lefwerne lyktas?
Såsom en Oxe beskård til offer/ han gödes å stalle/
Rundelig in til des/ han prydd med krantzar/ och blomster/
Föres uti stor ståt/ föregångande trummor och pijpor/
Til en faselig ort/ dår altar och eld honom bijda/
Dår liuter han sin död/ af Slacktare-klubba bedöfwat!
Dår blifwer han deels brånd/ deels kråsliga kokat och åtin/
Dyrt måste han sin brådsl/ sijn ryckt/ och hafra betala.
Rått opå dy-lijka wijs/ gåret an med Swermare lefnat;
Daglige ruus/ uti suus/ banketerning och kråslige gåstbod;

Harpor

Harpor och spel och dans/ låttfårdige lekar och natt-gång
Ett sinn/ vti lijka måtto/ de dyrliga måste betalas;
Klagan i gråt/ med jåmmer/ och ach/ blifwer åndan å Leken.
Derföre/ Stat du nykter/ op å dijn wakt: dijne Tanckar/
Anslag/och Ord; dijne giårningar alla du grunda på Gudz bud.
Gud han år åhrones Gud; Gudz Ansichte lyser oß Åhran.
Åhran år Dygdenes Root; och Dygdenes grundwal år Åhran.
Dijt måtter all Gudz Lag; den Oß allom i sielfwe Naturen
Fast inpråntat vti wår Skål/ och Samwete lyser.
År nu wår Siål vtan Skiål? eller åre wij fånad och bestar?
Slåckie wij sielf wår Eld/ och dåmpa det andlige Liuset/
Ded som Oß Skaparen i wårt bröst/ hafwer eldat och vptåndt/
Til wår Salighets Lysn/och Ledsn. Huru? wele wij sielfwe
Wånda wår Anstcht' ifrån Gudz Ansicht/ och sånk' oß i mörkret?

Hwad

Hwad blifwer af wår Siäl/den Gud oß sielfwer har inblåst?
Ach! den ädele Siäl! den wij så förbarmliga störta!
Hwad blifwer af wår hamn/och Menniskio-namne wij fördom?
Hwad blifwer af Gudz belät'/ af Skaparen tryckt i wår Hiertan?
Ney/ min HERCULE/ ney! den wägen han tämer oß intet.
Dygdenes Stijg synes trång/ och mörk/ dem latom/ och blindom:
Är doch en Här-stråt / den Gud sielfwer han lyser och leder.
Hwar i består då Dygd? medan Dygden är Siälenes Hälsa?
Dygd är at älska sin Gud/ hans Bud och Stadgar at hålla;
Dygd står i Rättwijsa/ där hwar och en sin Rätt blifwer ägnat;
Ingen af ingo beskadd till Lem/ Lijf/ Ägn/ eller Åhra;
Dygd lijder intet wåld; öfwer-åfl hon styrer/ och ågång;
Lijder ey arman Man förtryckes af Högmod/ och orätt.
Dygd är / uträckia sijn hand/ til styrck dem usle betrycktom.

Dygd

Dygd står i fagert Modh/ gott Lefwern'/och åhrbare Seder/
Nychterhet/ och reen Siål/uti Tucht/ och okränckliga Kyskhet.
Dygd står i wett/ och i Plicht; Huru/ Hwar/ Hwad/ När/Hurulunda:
Hwarföre/hwart bör skee: dy Dygd will granlaga lämpas.
Dygd wågar inte på slump; doch slump/ botas offta med snille.
Dygd söker Råd; flyger inte för än hon koxar/ och huxar
Dygd flyr Lögn; der Lögn kommer in/ går Dygden å dören.
Lufft-strek/ Stor-språkertj/ lame Saalbader/ irrige Hiern-hwärf/
Dåß' äre skändlige feel; som bringa sin Herre på skammen.
Dygd med Skämt sig täckelig gör/ uti tijd och i ställe:
Tager och geer med hoof/ så mycke som åhrone lijkar/
Alt utan agg; utu Laag wari långt bort galla/med galnu.
Hoof är i all ting bäst/ Plump Stickenhet anstår en Narr wäl.
Dygd lijder ingen Spott/ för neesa då wällier Hon Lijf-laat.

Dygd

Dygd står i Manna-mods Styrck/ sig låter af ingo förfåra;
Motgång/ Sorg/ Fegd/ Watn-och Elds-nöd/ Dunder och Döden/
Achtar hon alt för Leek; Hon winner/ och segrar i Döden.
Seer du Min HERCULE/ den gudomlige Dygdens Högheet?
Dygd är en Siälenes skatt/ där guld och penningar alle/
Ey måge lijknas emot; är ädlar' än dyrbare Stenar.
Märck/ min Son; Som Dygd sigh grundar å Gud/ och i Ähron.
Så är och ingen Dygd/ som icke beroor opå Wijsdom:
Wett är Dygdenes Lius; och Wijsdom är Dygdenes Öga.
Wett hörer arbete till; wins ey utan tijdkeligt omak.
Alt hwad dräfligit är/ hwad högt/ och i kostliga wärde;
Alt hwad prijsligit är/ hwad lof/ och rosande/ wärdt är/
Alt gifwer Oß wår Gud/ genom tijdkesamt arbet/ och Yrkan.
Lärdom af idkna; men Wijsdomen aflas i Lärdom.

Lär-

Lärdomen är ett fröö; där af wijsdom gröder i hiertat.
Märk dätt: Wijsdoms Fader och Moder är' Arbet/ och Lärdom.
Faar-lös/ och Moor-lös/ tynes han af; och trånar i wan-rykt.
Siälan i allom är eenhand art/ utaf himmelisk ädli:
Skildnaden är; at den ene/ som glömbd/ blijr liggiand' i Stofftet.
Där den andre tags opp; hon waskas/ hon skijres och krattsas/
Glättas/ och igrafz allrahand prydelige form' och figurer/
Sådan är skildnan opå dän Siäl/ som är Lärd/ emot olärd.
Siälen i Menniskio-kropp som en Eld förborgat i flinto;
Finner hon ey sitt Stål; så gnistrar hon aldrig i blysning.
Kåtkarla/ Torpara/ Träler/ och almena Pack bruke Siälen/
Int' ann' i ställe för Salt; at kroppen han icke må rottnas.
Siälen är hwars mans ägnd; men blind och bunden i mörker
Wijsdom är Siälenes Sool/ som töknen skingrar och dimban.

At

At hon skynliga see kan hwad hänne tiänar och höfwer.
Ästu ey Lärd; tro du inte / du west hwad Rätt / eller orätt /
Gott eller Ondt är i sannig / ell' i skijnliga måtto;
Profwen är konstrijk; skyns offt flärd ûti glimmande gull-glantz.
Wiltu nu seya min HERCULE; mången är Lärd: men en Äsna /
Toker i alt det han talar / och gör / en tylpel i gästbod:
Doch är han lärd. Ney / HERCVLE / Ney. En sådan är olärd.
Fast honom flödde Latin öfwer öronen ned opå skägget.
Den sijne Seder / och Ord; sijne Lyster / och anfödde Sinne /
Inte wet håll' vti töm; styra / fogligen hyfsa / regera.
Han är en olärd man: wari Docter, ell' hete Magister.
An året ett / som märkligit är: Om än allhanda Lärdom /
Alsköns Dygder / och Himlisk wet dit hierta bekröna;
Och den ädele Mildheet alleen hon fattas i Cronan:

Så

Så är' all' öfrige Dygder af intet Lius / utan anseend.
Jag sad' i förstone/ Gud är Dygdenes grundwal/ och vphof.
Nu/ hwad är Gud? Gud är God/ och sielve Godhetenes Vrsprung.
Där icke röns någe gott; där är ingen Gud / eller åhra.

Dygd utan dadlige Mildheet/ een dunst är; een målning i watne;
Skugg' utan kropp; een fyllning af wind; et hliom / och et Nord-blys.
Födder är ingen Man för sijn skull alleen hijt i werlden/
För sijn omåtlige lust/ eller all-stund-torstige swalg skull/
Fåt hafwer ingen lijf. Ty såsom plantor och örter/
Fånat / och Fogel / och Diur i skogen/ och Fiskar i watnet/
Alle til Menniskio-tiänst äre skapad'/ och ärnad' af Herran;
Så är ock Mannenom Man / til fromma/ den ene / den androm/
Ordnat af Gudz försyn; den lägre skal tiäna dän högre:
Torfftiger afla bröd af rijkom/ med tiänster och slögder;

Store beframie de små / den högre skal hielpa den lägre:
Derföre lef ock du så / at andre må prijsa sig sälle /
Af dijna Mildheets fruckt: war allom nyttig i Werlden.
Tänck ock / HERCULE, på dijn ätt / och adelig härkomst.
Mången af ned-trädd root / och oachtande snöskote stubbar /
Sprijter här ut / skiuter op / får löf / och kommer i blomma;
Mången af fattigt blod / utkommen ur taak-löse kåtor /
Stijger alt op åt / och op / genom Dygd och berömlige dater /
Till det ypperste måål / utaf heder / och adelig högheet.
Fins der emot och den / som högt opp i rijke palatzer /
Boren i silkes säng / af Gud wälsignat i waggan /
Fiärran af heden-höös / weet leda sin Adel och Ahner;
Men: det klagligit är / Så nyttiar sin Adel och Ahner /
At han i ställe för roos / för prijs / för Heder och Ähra /

Sa-

Gagnar sig håån/ och spott/och alsom-största wahn-åhra.
Lijdes af ingen Man; men af alle begabbas och hatas/
Allom en öfwerlast/ och Jorden een afrapi-börda.
Icke så du/min Son: dijn plicht du tager å wahra/
Wetandes att en Man sijne Fådgars Titlar och Ahner/
Håller i wärdigt prijs / och i ing' handa måtto befläckiar/
Inte benögd med dätt/ at de hafwa bracht dig i liuset/
Utan att du samme lius/ med dit lius widgar och ökar.
Såsom een Lampa sin Eld förkosrar och lyser i mörkre/
Alt medan hon sin spädsl och näring niuter af Olio;
Så will och Adels stånd med öfning af Adlige Dygder/
Hållas uti sin glantz: Tryter här af Dygdenes olio;
Släckt blifwer Adels-glantz; och Lampan hon tynes i mörker.
Snöd är en Ädelman/ den sielf-sijne Dygder ey adla/

Snöd är en Ädelman/ den Moors-qwedet adlar allena.
Sidst du wille betrackta den aldrig-hwilande Tijden.
Ungdomens åhr uti brunst rasa fort/ som en ijlande hwirfvel/
Åldren i miugg/ omärckt/ sacht-smijlande/ smyger i ställe.
Hwarföre gif god acht opå glaset/ at Tijden i hwimsku/
Ey löper hän: men Lär/ och Gör hwad gott är i tijda.
Tänck hwad et osnygt Diur/ en gammal/ och dygde-lös Man är.
Ålderen har sin wank; när stöd/ och stolparna bugna/
Gaflarna luta fram-ut/ och wäggarne slå sig i rämnor/
Taket gristnar i dropp/och huset begynner at braka;
Qwarnen har ingen gång/ eller gny/ och fänsterne mörkia;
Malört utur hwar knut/ döfwe näslor i spryngiorne wäxa;
Hanan å gyllande brand/ springer inte meer om/ lookar halsen/
Lyder alzingen wind; men henger/ och hotar at falla;
Harpan hon är förstämbd; lyder intet; strängiarne snarra.

Tå

Tå är i samma palatz slätt lust meer; frögden är uthe;
Gästebod/ harpor/ och dantz hörer op; både tiänsthion/ och Husbondn
Tänckia sig om/ huru the må huset/ och Härberge ryma:
Sådan är Menniskio kropp: när åldren kommer/ och åhren
Krökia din hals och rygg; både händer/och hufwdet darra/
Knän blifwa styf/ din foot han waklar/ och måstu på sidston
Treefotat hielpa dig hän/ som barnen i börian/ å fyre;
Winter-blommor opå din kinn/ som safftlöse plantor/
Groo/ och gråna med hast: och Höstten i hufwdet hyser;
Hären flyta dig af/ som wisnade lööf utaf Aspen/
Skallan snöd bliker ut/ der nu spela krusade lockar;
Tänderne fall'/ och kahlna där hän/ de qwarlefde stumpar/
Winn inte mala sijn måld; men målet de märkliga stympa:
Örone döfna sin koos/ och hörslen hon tapar/ och tyner/

 Ogo-

Ögonen dunkla sin koos / och synen molnar i mörkre;
Kraffter och alt fyker hän / och döden kijkar ur ögon:
Wett / och Sinne gå bortt; fördwålmas i dwaas / och i glömsko;
Döden är yttersta målet / i dy wij samkas / och åndas.

FINIS.

Öfwerskriffter.

Opå Astrild / som står / och slijpar sijne Pijlar.

Slijpstenen intet skär; men skärper pijlar / och yxor:
Samma natur mijn käresta bär; Hon skärper / och hwässer
Älskogen i mit bröst; men sielf är Hon stumpar än Hwätsteen.
Mit stolt hierta då gör Hon weekt / och sårar i Älskog:
Sielfwer osargat / och heel / är hårdare flinto.

Sielf

Stelf är Hon Jjs/ och Sniö; men Mig är Hon hetar' än Elden.
Kall är Hon af sig sielf; men mig Hon bråder i Älskog.
Alt hwad hon yrker och gör/ hon sielf hwart känner/ ell' af-weet:
Mild är Hon/ och spijsar vt det Hon sielf hwart äger/ ell' ätte

Opå en Spinuel/ som wirkar sitt Dwärgs-nååt

Spinnelen af sin kropp är liten; och ingen af anseend;
Heter/ och är en Dwärg; men fuller af artiga Snille:
Dyltjka/ marger Man är slätt af skapnad/ och anseend;
Men doch fuller af wett/ och alskyns tarflige funder.
Konst/ Mod/ Wett binds ey til Härkomst/ Stånd/ eller anseend.

På Månan/ som en Hund skäller opå.

Månan i tysthet går sin gång/ och achtar ey Hund-glafs:
Så gör en Last-lös Man/ som åhrliga lefwer/ i stillo;
Leer åt gabbara-gläntz; och klaffara-tunga förachtar.

Vt-tydning opå några gamble och sälsynt brukade Ord efter A B C.

A.

Arla/det är/bittida/oc Särla/ seent/

Arla-regn och Särla-regn/ det är / Morgon-regn/ och Affton-regn.

Alster/ det är Foster. ab ala/ i: föda.

Af-rapi/ i.e. affkrap.

Astrild/ i.e. Amor, Cupido, filius Veneris, sammansatt af Ast / det är/ Kärleek/ och ild/eller eld/ Ignis, q. Kärleeks-Eld.

ålijt / .i. åseende. Lijta/är egentligen see opå en ting. a-lijta/ see opå.

Åtburd / gestus, Gall. comportement, à båra sigh wål / eller illa åt. gerere se benè vel male.

Ång / vapor, halitus, spiritus.

Ålla/tumultuari.

Ågång/ i.e. Invasio violenta.

Ådli/ i: Natur/ egentligit wåsende.

Ågn/Possessio, ab åga/ possidere.

B.

Brådsl/ kallas een warm Sorpa/ som man gifwer Boskapen / om winteren.

Åt- Bu

Bunad/ i.e. apparatus ornatus klåde-dräckt / och skrud/ prydna. hinc wägge-bonad / ornatus parietum, Picturæ, Tapetia. hinc Bonet/ie. hufwud-bonad. ornamentum Capitis, Pileus.

Brand / äre spetzarne på huus-gaflarne / flög-stänger.

D.

Dwäler i Dwalm/ :i: lägger i dwala. Dwala/och Dwalm/ är ett medel emellan lijfwet / och döden / där menniskian ligger såsom i en diup sömn / vtan känsl / och Sinn-lös. men här förstås der med/ sielfwa döden.

Dwälmar/verb. à nomine Dwalm idem quod Dwäla .i. Söfwa och döfwa.

Dwas / aliter Döös / stupor, amentia, delirium.

Dwäsig/ Dösig/ insensatus, vhrsinnig/ galin/ stupidus, vertiginosus.

Dadlig / .i. görlig / wyrklig / af Daad/Daat/.i. gierning. Mandaat .i. Mannligh gierning: à Doen/ giöra.

Dwålias/ morari. förbijda
Drijfwa/ förstås / Sniö-drifwa.
Drotte/ .i. Herre / Regent. Drottning fœminin.

E.

Eld-fyre/Ignarium, à fyra op Elden/ .i. accendere Ignem. Fyr etiam Svethice est Ignis. Minus igitur rectum Eld-före.

F.

Fåhnsko/ fantasterij. Fåhne .i. fantast.
Flaater/ uanus, insulsus, inficetus.
Fraaker/ Probus , sine bile,
Fräck/ ferox, wild/ kön / dristig.
Flyttia din ord/ .i. föra.
Fädgar/ .i. Majores, Förfäder.
Frode/ Frodleek/ Prudentia, Scientia. Bokfrode/ Doctrina.
Fröia / Venus , Älskogs-Gudinna/ à Frö / semen : aliter Frigga.
Fridaste mö/Pulcherrima Puella.
Flock/ .i. Turba, Gall. Trouppe. En skara folck.
Fylning af wind/ .i. complementer , det år / Ord vtan wärk.
Fijka .i. förswinna.

G.

Gillta/ .i. frija / hyckla / drifwa ålskog. Gilliare-konst. Ars Amandi.

Galnu/ .i. galnskap.

Glätta/lævigare, giöra slätt och glatt.

H.

Hall/Hallar/ Aula, Pallatz. Hof. Slot.

Huimska/ aliter Heimsku/ .i. vanitas, fåfängia.

Hliom/ är ett dumt liud eller dön/som höres hlioma effter-åt / sedan een klooka hafwer slagit.

Hörta/ .i. drifwa opå/ hortari, Ital. Vrtare.

Heden-höös/det är ifrån den tijden som Heden-domen war i Swerige/ Höös/är egentlig hufwud/ och betyder här/vphof och begynnelse.

Huxa/ .i. tänckia sig om/ ab Hug/ animus.

Hyssa/ .i. moderari verb. à Nom: Hoof / Modus in rebus & Decorum. Inde Höfwa/ decere, convenire, Höfwisk/ Decorus.

I

Ijd/ Labor, assiduitas, Ijdka/ diligentèr laborare, Ijdken diligen-

gens, Idkna/ diligentia, flijt.
Ingiäld/ ,i. Ränta/ Inkomst.

K.

Kåte. Casa, kyffe/ bonde-huus.
Kåt-karl en Huskarl/ Inhyses-karl/ Torpare.
Koxa/ .i. see sigh om.
Kynde/ .i. Natur/ art/ Indoles.

L.

Laat/ Laater/ Gestus, vultus, species. Ögn-laat/ obtutus, gestus oculorum. Gall. mine.
Lynde/ .i. måtta/ hinc, så-lunda/ marg-lunda etc. hinc Lynt/ den som så eller. så är wultu.
God-lynt/ qui bono est vultu, Glad-lynt/ læto vultu.
Tung-lynt/ specie desidiosus, somniculosus.
Lyckior och Nycktor. Laquei, fibulæ, in laqueos connodatæ chordulæ, à Luka & Nykia/ claudedere, Includere, infibulare, hinc Lyckel & Nyckel. clavis utrumque.
Lämma/ .i. förlama/ bryta lemmarne vr led. luxare, mutilare.
Lystar/ cupiditates, affectus.

Ly-

Lystra / lustrare sylvas , Lystra är egentligen / granligen höra til / i stillheet.

Liuter han sin dööd / .i. undfår / eller tager.

Lijf-laat / amissio vitæ, lata sitt lijf / amittere vitam.

Looka / Lookar halsen / .i. hängia slakt.

M.

Molmar i Mull / af mull Pulvis / kommer / Mullna / Molna / nigrescere , swartna / caligare, obnubilari, hinc Moln / Nubes. dådan kommer ock Molma activ. Röta och bråka i pulver / och til swarta mull. Germ. Zermalmen / sönder-krossa.

Måtta / verb. .i. syffta / collimare , collineare.

N.

Nåde-gudinnor. Charites, Gratiæ, Täckligheetz gifwande Gudinnor.

Nord-blys / Chasmata . är det Eldskem som synes swäfwande af ock til på himmelen om winter-tijd / förstås här ; Eldskem / eller något som synes wara / och är doch i sig sielfft / intet.

Of-

Ö.

Öfwer-åſt/ det år/ öfwer-wåld.

O.

O.wed / Uterus maternus, Samqweda bröder / Fratres uterini.

S/

Saalbader/ .i. orimlig taal.

Skafft/ .i. Telum misſile, kaſt ſptut/ hinc Germ. Schaveline / javeline, glaſwen.

Swimmel / år ett ſlags wild-hafra / den ſom dricker af det Öl / ſom dåraf år bryggt / eller åter i bröd / faller i en diup/ långwarig ſömn/ kallas af Swima/ falla i wahnmacht. Walmog-frö giör ock ſömnig/ och dufwin.

Skynia/ .i. diſcernere, förſtå.

Slump/ Caſus, fors, Fortuna,

Snille / Induſtria, Sapientia, Snållhet.

Snöd / blott / Naken / nudus.

Slögd / .i. wårck ſom görs med handen / manufactura.

Sturla/ tumultuari.

Smyſtra / .i. lee i mugg.

T.

Tåma/ aliter Såma/ Island. Söma. Ger.

Germ. Ziemen/decere, convenire, hinc Tåmlig / mediocris.

Tårna / Ger. Dirne / ancilla, tienstpiga.

Trippa / .i. half-springande gå / vtt kort afknappade trån/ det år/ tråd/ eller Steg : år i skylskap med ordet Trafwa / och verbo Latino tripudio.

Tripp - Trapp / kan en sådane gångdans kallas / Tripudium.

Tapar / .i. tager af/ minskas.

Tyner och Tynes / . i. förtwijnas/ blifwer til intet. Tråna / idem.

Tryta / fattas.

W.

Wagla / vacillare, wåga på ymsa sijdor och willia falla.

Wema / ,i. åhlas / tepa/ tala fåfångia.

Wån / .i. tåck / ålsklig. Wånista mö / amabilis puella.

Wittia / visitare.

Wångia/ indagine includere, beringa diuret.

Y.

Yrkia / Urgere.

ERRATA.

I den 3. Columnen och den 12. vers. läs/ seglande. I den 4. Col. 10. v. läs bunad/ I den 6. Col. den 4. vers. läs dwalm/ Col. 9. vers. 6. läs ögon. Ibid. vers. 13. läs korta. Col. 11. vers. 4. läs han. Col. 12. v. 9. läs besinnande. Col. 18. v. 11. läs han. Col. 19. v. 11. läs dälder / Ibid. v. 12. qwittrande. Ibid. v. 13. läs pomerantzer. Ibid. v. 14. läs bäckarne/ Col. 23. v. 8. läs/ din foot är fästat/ och stadder å banen. Col. 28. v. 3. Tartarnas. Ibid. v. 5. läs yrene. Ibid. v. 6. läs håller. Ibid. läs/ dwäls. Ibid. v. 10. läs dämper. Col. 26 v. 5 läs Fråßare. Col. 31. v. 7. läs / prydlige. Col. 32. v. 3. läs ellʼ elliest i skijnliga mätto / Ibid. v. 11, läs Doctor, &c.

GEORGI STIERNHIELMI

IDYLLION.

Anacreonticum

Ad viros Nobiles

DANIELEM BEHMER, & JOACHIMUM SCHYTTEHIELM

Secretarios Regios,

Fratres & Amicos, veros probatos.

Interlocutores: Orestes, & Menalcas.

Orestes.

Si, quâ parentur arte,
Quæris, Menalca, Amici?
Paucis docebo: Virtus
Celebrata, & antecellens
Doctrina agreste vulgus;
Morum elegantiorum,
Sine fuco, & arte, & astu,
Festivus usus; æqua
Mens omnibus; serenus
Vultus, loquela dulcis;
Minimeque amara lingva,
Eademque casta, verax;
Sales, joci, lepôres,
Horâ, & loco decentes;
Studiumque Honesti; *& acer*
Bené de omnibus merendi
Ardor; tacenda scire

D *Ta-*

Tacere, non secùs quàm
Loqui loquenda; Vita
Honesta, neminique
Gravis, aut molesta; Fama in-
taminata; nomen absque
Labe, inclytum bonumque;
Fidesque sa ta tecta.
Hæc sunt, sodalis, hæc sunt
Momenta, causæ, & artes,
Queis gratiæ, favores
Parantur, atque amici.
Putasnè Delphico profecta
Oraculo hæcce dicta,
Et veriora vero?

Menalcas.

Ut Delphico profecta
Oraculo, hæcce dicta,
Et veriora vero,
Existimârim, Orestes;
Parùm tamen putârim,
Aut nil, ferè, quod ipsam
Rem stringat, esse dictum.
Nec singula hæc, nec unà
Conjuncta, conferent vel
Hilum, ad parandum amicos
Stabiles, & usque fidos,
Si desit una res, Res;
Quamque inscius, parumque
In rebus hujus Orbis
Versatus, imperitè,
Sine honore præterîsti,
Inter Deos, Deasque,
Juno Moneta, *prima.*
Moneta *pluris una*
Existimanda, quàm vel
Mille elegantiæ, vel
Mille, atque mille Honesta;
Animique *mille dotes;*
Scientiæque mille,
Virtutibusque mille,
Superbiens Minerva.
Quid nuda dona Mentis!
Quæ tu aptiora cernas,
Contemtibus ciendis;
Oculisque, mentibusque,
Quâdam ægritudine, atque
Livore sauciandis:
Quàm amoribus ciendis;
Favoribusvè alendis;
Si destitutus à Re,
Relictus à Moneta,
Pauperculus, miserque,
Hominum ambias favores,
Ridendus, atque amores.
Nam, turpis hoc malorum
Habet, omnium (ô dolendum!)
Quod pessimum est, Egestas,
Ridetur; atque adunco,
Suspensa verberatur,

Ro-

Rostro beatulorum.
Si *quid, licet decorè,*
Locoque, temporique
Dicit, facitvè pauper;
Si non apertè, at intùs
Ridetur; usquequaque
Contemnitur; simulque
Cane, & angve pejus atro,
Vitatur, ut nefandus.
Nec visitant amici,
Ne visitentur ipsi;
Ne quid roget, timentes.
Miserantur interim; ast non
Miserentur, efficaci
Operâ, aut ope adjuvantes.
Caput est rei, atque summa:
Fortuna, Res, Moneta,
(*Nomen triplex, sed unum*
In orbe, grande Numen,)
Quem deserunt, faveres
Hunc deserunt; amores
Hunc deserunt; honores
Hunc deserunt; & omnes
Hunc deserunt amici.
Econtrà, cui eædem,
Fortuna, Res, Moneta
Cui affluunt, & adsunt;
Ei affluunt, & adsunt
Faventium catervæ;
Sequentium *manipli;*
Reverentium cohortes;
A*mantiumque turmæ;*
Chorusque Gratiarum,
Venerumque blandularum,
Et Elegantiarum,
Exercitus venustus.
Quid ergò macra Virtus?
Re *destituta* Virtus?
Et Honesti *inane nomen?*
Quid Mente plena Pallas?
Sed auri egena Pallas?
Re cassa Res, vaga auræ,
Vacuæ medulla mentis,
Phantasma, somniumque,
Idolum, & umbra, risus,
Ludibriumque vulgi.
Moneta *vera virtus,*
Vis, robur, & potestas;
Est portus, ara, turris,
In queis locata regnant
Tranquillitas, quiesque
Animi, atque vera vitæ
Beatitas, Salusque:
Hic gaudium, voluptas,
Et pulchritudo, forma,
Et gloria, inclytumque
Nomen, decusque, splendor,
Et claritas, genusque,
Sapientiæque fama,
Et Eruditionis.

Quid

Qui poßidet Monetam,
Sequuntur hunc honores,
Et evehunt favores,
Hunc ambiunt amores,
Et Gratiæ procantur.
Est una, cuncta cunctis
Moneta *sola, Summum,*
Regina, Numen Orbis.
Pauperculis, egenis,
Miseris stat una virtus:
Quæ sunt ferenda, ferre
Toleranter, & tacere.

Orestes.

Fer & tace; querela
Turpis facessat: alti.
Sator inclytæ Minervæ,
Vivit Monarcha Olympi.
Is filiam relinquet?
Contemptibus subactam?
Ne crede: & acris ipsa
Manebit alta, Pallas:
Non deseret seipsam,
Nec despici subibit,
Inhonora nec jacebit
Animosa Pallas, *unquam.*
Se vindicabit ipsa
Lucique, Gloriæque.
Plebi, clientibusque
Plutonis, *aulæ avaræ,*
Calcata, spreta sordet?
At mox ovans resurget,
Lauro comas revincta,
De Plebe, deque Dite,
Cui sola cura, solus
Amor æris, & crumenæ;
Celso superba curru,
Claros aget triumphos.
Nec omnibus relicta,
Virtus *inops jacebit,*
Vulgò licet prematur:
Quod experiris ipse,
Feliciter repertis,
(Licet inter haud frequentes;)
Quibus fruare Amicis;
Quorum in sinus fideles,
Quæ te premunt, reponas;
Quos prædicare veros,
Meritò queas Amicos,
Operâ, atque ope efficaci,
Iam sæpiùs probatos.

G. Stiernhielms Hercules.

Upsala
1658